



ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

безперервного професійного навчання аудиторів

напрямок: управління ризиками та бізнес-аналіз

**тема: «Діагностика корпоративних ризиків та
виявлення ознак фіктивного банкрутства як
напрямок діяльності аудитора»**

Укладач:

Гнилицька Лариса Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, сертифікований бухгалтер-практик САР.



ЗМІСТ

ВСТУП	3
ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	5
ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	6
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	8
ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	10



ВСТУП

Однією з найважливіших проблем, з якою зіштовхуються вітчизняні суб'єкти господарювання є невизначеність їх функціонування, спричинена нестабільністю економіки, посиленням конкуренції з боку іноземного капіталу та загостренням соціально-політичної кризи в Україні. Як наслідок 80% суб'єктів підприємництва в Україні працюють поза потребами ринку, мають низьку конкурентоспроможність, або взагалі є потенційними банкрутами.

У зв'язку з цим виникає нагальне завдання щодо формування політики адаптації підприємства до впливу негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища з метою раннього виявлення (діагностики) найбільш істотних ризиків, і на цій основі прийнятті управлінських рішень щодо їх нівелювання.

Вибір політики управління ризиками певною мірою залежить від обґрунтованості думки аудитора не лише про повноту та достовірність відображення інформації про рівень впливу ризику на складові активів, капіталу і зобов'язань підприємства, але й про наявність намірів, потреб, можливості ліквідації або суттєвого скорочення обсягів господарської діяльності його контрагентів.

За цих умов діагностика, маючи на меті формування попередньої думки про безперервність діяльності підприємства, дає змогу систематизувати групи зовнішніх і внутрішніх факторів ризику, і провести оцінку масштабу їх впливу. Відповідно, вирішальним чинником впливу, який зумовлює нове бачення предметної сфери аудиту, стає сучасний контент очікувань користувачів щодо отримання інформації про чутливість компаній до майбутніх ризик-подій та забезпечення безперервності діяльності.

Розширення сфер застосування аудитором професійного судження передбачає формування нових знань та компетентностей при здійсненні

аудиторської діяльності, що потребує систематизації практики застосування методів діагностики корпоративних ризиків та оцінки їх впливу на безперервність діяльності підприємства.

За таких обставин удосконалення професійних знань аудиторів за презентованою темою обумовлюється необхідністю формування практичного підходу у забезпеченні доказовості професійного судження в аудиті з метою обґрунтування аудиторської думки щодо політики управління корпоративними ризиками у звіті аудитора.

Предмет освітньої програми – є теоретико-методичні та прикладні засади управління корпоративними ризиками за результатами діагностики, проведеної підрозділами внутрішнього аудиту підприємства та оціненої зовнішніми аудиторами.

Мета освітнього заходу полягає у ознайомленні слухачів з основними видами корпоративних ризиків, причинами їх виникнення а також механізмами їх ідентифікації та протидії. На конкретних практичних прикладах показати можливість впровадження вітчизняних і зарубіжних методик діагностики як основного інструмента ідентифікації ризиків пов'язаних з технічним і фіктивним банкрутством суб'єктів господарювання.

Відповідно до поставленої мети передбачено виконання таких **завдань освітнього заходу**:

- обґрунтувати сутність корпоративних ризиків та визначити їх вплив на безперервність діяльності суб'єктів господарювання;
- розкрити залежності між корпоративними ризиками та об'єктами бухгалтерського обліку;
- побудувати карту ідентифікації ризиків підприємницької діяльності за даними фінансової звітності;
- набути практичних навичок проведення експрес-діагностики для ідентифікації та оцінки рівня корпоративних ризиків за даними фінансової та податкової звітності;

- визначити переваги і недоліки вітчизняних і закордонних методів і моделей діагностики реального та фіктивного банкрутства;
- набути практичних навичок використання індикаторного підходу в оцінюванні ризиків підприємницької діяльності;
- комплексної діагностика економічної надійності контрагентів та обґрунтування заходів щодо співпраці з ними;
- провести експрес-оцінку рівня податкового ризику в контексті його впливу на безперервність діяльності суб'єктів господарювання;
- набути вмінь щодо побудови карти корпоративних ризиків та на її основі вибору політик управління ризиками.

Загальна тривалість програми – 12 (дванадцять) годин, в тому числі 4 (чотири) години лекцій та 8 (вісім) годин практичних занять, яка розрахована на 2 календарних дні.

Обсяг Програми складається з 5 (п'яти) тем:

Тема 1. Корпоративні ризики як об'єкт аудиторської експертизи.

Тема 2. Інформаційна платформа та аналітичний інструментарій діагностики корпоративних ризиків.

Тема 3. Експрес-діагностика фінансової та податкової звітності з метою ідентифікації корпоративних ризиків.

Тема 4. Оцінка впливу корпоративних ризиків на безперервність діяльності підприємства на основі індикаторного підходу.

Тема 5. Діагностика ризиків, пов'язаних з фінансовою неспроможністю (банкрутством) підприємства та його контрагентів.



1. ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Програма освітнього заходу розрахована на 12 (дванадцять) годин.

Тривалість освітнього заходу – 12 годин, яка розрахована на 2 календарні дні.

Обсяг програми – 12 годин, в тому числі 4 години лекцій та 8 годин практичних занять:

(години)

№ теми	Назва теми	Обсяг	Лекції	Практичні заняття
1-й день				
1.	Корпоративні ризики як об'єкт аудиторської експертизи.	1	1	-
2	Інформаційна платформа та аналітичний інструментарій діагностики корпоративних ризиків.	1	1	-
3.	Експрес-діагностика фінансової та податкової звітності з метою ідентифікації корпоративних ризиків.	4	1	3
2-й день				
4.	Оцінка впливу корпоративних ризиків на безперервність діяльності підприємства на основі індикаторного підходу.	4	-	4
5.	Діагностика ризиків, пов'язаних з фінансовою неспроможністю (банкрутством) підприємства та його контрагентів.	2	1	1
Всього тривалість заходу		12	4	8



2. ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Тема 1. Корпоративні ризики як об'єкт аудиторської експертизи.

Обґрунтування сутності та встановлення факторів утворення корпоративних ризиків. Склад і класифікація корпоративних ризиків. Рівні корпоративного ризику та їх вплив на безперервність діяльності. Застосування професійного судження при встановленні імовірності прояву ризику. Карта ризиків та алгоритм її побудови. Вплив думки аудитора на вибір політик щодо управління корпоративними ризиками.

Тема 2. Інформаційна платформа та аналітичний інструментарій діагностики корпоративних ризиків.

Бухгалтерський облік як джерело ідентифікації корпоративних ризиків. Обґрунтування залежності між корпоративними ризиками та об'єктами бухгалтерського обліку. Побудова карти ідентифікації ризиків підприємницької діяльності за даними фінансової звітності.

Нормативне обґрунтування діагностики корпоративних ризиків як напряму діяльності аудитора. Типологія аналітичних процедур, що використовують при діагностиці корпоративних ризиків.

Методичний інструментарій фінансового та управлінського аналізу при оцінюванні корпоративних ризиків. Практичні рекомендації щодо застосування факторного, порівняльного, коефіцієнтного та структурно-динамічного аналізу при експертному оцінюванні впливу факторів ризику на результати діяльності суб'єкта господарювання.

Тема 3. Експрес-діагностика фінансової та податкової звітності з метою ідентифікації корпоративних ризиків.

Визначення “вузьких” місць у фінансово-економічному стані підприємства (здійснення структурно-динамічного аналізу показників звітності з метою встановлення динаміки змін у складі активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат та прибутку підприємства). Встановлення причин та майбутніх наслідків прояву корпоративних ризиків для внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Виявлення причин порушення фінансової рівноваги як основи безперервності діяльності підприємства. Перелік критеріїв оцінювання ступеня податкового ризику

Формування рекомендацій щодо покращення показників діяльності підприємств, які функціонують в умовах нестабільності та кризи.

Тема 4. Оцінка впливу корпоративних ризиків на безперервність діяльності підприємства на основі індикаторного підходу.

Методологія використання індикаторного підходу в оцінюванні впливу корпоративних ризиків на безперервність діяльності підприємства. Система рекомендованих коефіцієнтів для використання аудитором при оцінюванні ризиковості діяльності об'єкта перевірки в контексті зниження платоспроможності, ефективності діяльності, оборотності складових бізнесу та фінансової незалежності. Інтерпретація рівня ризику в залежності від ступеня відповідності значень фактичних показників їх еталонним значенням.

Розгляд практичного кейсу щодо використання інструментів аналізу безбитковості при оцінюванні ризику втрати підприємством фінансової стійкості під впливом структурного ризику та ризику ефективності діяльності.

Тема 5. Діагностика ризиків, пов'язаних з фінансовою неспроможністю (банкрутством) підприємства та його контрагентів.

Характеристика сучасних форм та проявів банкрутства (технічного, фіктивного, навмисного). Аналіз існуючих методик прогнозування банкрутства та рекомендації стосовно їх ефективності. Моделювання станів фінансової неспроможності підприємства. Обґрунтування індикаторів оцінювання станів фінансової неспроможності. Алгоритм виявлення фіктивних банкрутів.



3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Методичне забезпечення Програми освітнього заходу включає:

- навчально-методичний посібник, який містить: опорний конспект лекцій за темами освітнього заходу та набір практичних ситуацій;
- презентаційний матеріал.



4. ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Дана Програма буде проводитись:

- в очній формі в навчальній аудиторії або
- в дистанційній формі в онлайн-режимі з застосуванням платформи ZOOM.

Форма проведення освітнього заходу залежить від узгодженої політики й рішень Президента, Уряду та Верховної Ради щодо проведення необхідних соціально-економічних заходів пов'язаних з військовим станом.

Місце проведення освітнього заходу:

- при очній формі в навчальній аудиторії – м. Запоріжжя, м. Києва, інших регіони України з урахуванням заявок поданих аудиторами щодо обраної теми освітнього заходу.
- в дистанційній формі – м. Запоріжжя, м. Київ через застосуванням платформи ZOOM.



5.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

За наслідками участі в освітньому заході аудитори мають опановувати наступні **навики та вміння**:

- здійснювати класифікацію ключових корпоративних ризиків;
- застосовувати професійне судження при встановленні імовірності прояву ризику та визначенні істотності його впливу на показники діяльності підприємства;
- аналізувати звітність підприємства з метою моніторингу ризиків підприємницької діяльності;

- обирати аналітичний інструментарій для ідентифікації ризиків та оцінювання їх впливу на результати діяльності суб'єкта господарювання;
- проводити експрес-діагностику показників звітності для оцінювання схильності підприємства до впливу підприємницьких ризиків;
- здійснювати коефіцієнтний аналіз платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства в контексті оцінювання впливу корпоративних ризиків на безперервність діяльності підприємства;
- використовувати інструментарій аналізу беззбитковості при оцінюванні ризику втрати підприємством фінансової стійкості під впливом структурного ризику та ризику ефективності діяльності;
- будувати карту ризиків та формувати рекомендації щодо політики управління корпоративними ризиками.



6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р., № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Міжнародний стандарт аудиту 520 "Аналітичні процедури". URL: https://stud.com.ua/67142/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_an_alitichni_protседuri
4. Міжнародний стандарт аудиту 570 "Допущення про безперервність діяльності". URL: https://stud.com.ua/67146/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_dopuschennya_bezperervnist_diyalnosti
5. Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його

середовища».URL:<https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/IAASB-ISA-315-first-time-implementation-guidance-ukr.pdf>

6. Нормативне забезпечення аудиторських процедур в умовах застосування міжнародних стандартів аудиту. URL: http://gaap.ru/articles/Normativnoe_obespechenie_auditorskikh_protsedur_v_usloviyakh_primeneniya_me_zhdunarodnykh_standartov_audita/

7. Барановська Т. В. Сутність аналітичних процедур в аудиті через призму економічного аналізу. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 4(54). С. 11-16.

8. Гнилицька Л.В. Security priorities in assessing the effectiveness of domestic enterprises. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Київ: ТОВ «Фінтехальянс», 2021. № 2 (37). С. 374–385. DOI: 10.18371/fcaptp.v2i37.230312.

9. Гнилицька Л.В. Analytical procedures of the audit of integrated reporting of corporate enterprises. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Київ: ТОВ «Фінтехальянс», 2023. № 3(50). С. 87–101. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4045>.

10. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. – 431 с.

11. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Затв. наказом Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. №14 зі змінами та доповненнями) URL: <https://zacon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

12. Ризики, безпека, кризи і сталий розвиток в економіці: методології, моделі, методи управління та прийняття рішень: монографія / Під заг. ред. проф. С. К. Рамазанова. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 948 с.

13. Хома І. Б. Формування та використання систем діагностики економічної захищеності промислового підприємства: монографія. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. 504 с.